

Марія СИМОН,

головний радник апарату президента Національного офісу юстиції Угорщини

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СУДДІВ В УГОРЩИНІ

Шановні пані та панове!

Точкою відліку в навчанні при підготовці суддів в Угорщині є наші погляди на розвиток. Передусім ми віримо в те, що підготовка суддів має бути обґрунтованою. З 2012 року ми працюємо для досягнення шести стратегічних цілей. Дві з них безпосередньо пов'язані з нашою темою. Ми маємо власний погляд на систему судоустрою та на нашу місію. Ми беремо до уваги усі рівні та виміри нашого розвитку. Як ви бачите, не лише фізичний, а й суто людський чинник.

Підготовка суддів – це найбільш змістовний засіб організаційного розвитку. Стратегічними цілями розвитку суддівської освіти в Угорщині є такі:

- Суди мають виконувати свій конституційний обов'язок – рішення мають прийматися в розумні строки, якісно та незалежними суддями.
- Оптимальні розподіл та використання людських ресурсів.
- Забезпечення, ефективне розміщення та використовувати наявних активів.
- Інтегрованість судової системи, прозорість при відправленні правосуддя та керуванні судами, їх прогнозованість та підзвітність.
- Доступність судів.
- Покращення системи навчання суддів.
- Співробітництво з представниками інших юридичних професій. **Результати та факти**

Розвиток нашої системи підготовки суддів:

У 2006 році була заснована Академія юстиції Угорщини.

У 2012 році було створено мережу тренерів-координаторів.

У 2013 році ми розпочали впровадження ІТ-технологій у системі правосуддя.

А у 2017 році було засновано Угорську мережу судових коучів-тренерів.

Зміни методології

На цій конференції ми чули багато важливих думок про сучасні інтерактивні методики навчання, тому я не буду повторюватися. Хочу лише поділитися кількома підходами з цього питання.

Насамперед важливо розрізняти педагогіку та андрагогіку, пам'ятати, що наші слухачі є дорослі люди. Якщо ми будемо ставитися до дорослого як до дитини, то він і поводитиметься, як дитина.

Ми перейшли **від лекцій до інтерактивних методик.**

При цьому при розробці тренінгів перед нами постали ряд викликів. Тому при обранні методів ми враховуємо особливості навчання дорослих, засновані на сучасних андрагогічних принципах, сформульованих Малкольмом Ноулзом 1984 року:

1. Самосвідомість: особа, орієнтована на себе – сприйняття є незалежним.
2. Доросла особа з досвідом роботи, який стає дедалі більшим ресурсом для навчання.
3. Готовність до навчання: завдання, соціальні ролі – готовність до навчання дедалі більше орієнтується на завдання розвитку своєї соціальної ролі.
4. Орієнтація на навчання: безпосередність застосування, зосередженість на проблемі – орієнтація на навчання переходить від суб'єктно-орієнтованої до проблемно-орієнтованої.
5. Мотивація до навчання стає внутрішньою потребою.

Ми керуємося чотирма принципами, які застосовуються для навчання дорослих: дорослі повинні брати участь у плануванні й оцінці свого навчання; досвід, у тому числі помилки, забезпечує основу для навчальної діяльності; дорослі найбільше зацікавлені у вивченні предметів, які мають безпосереднє відношення і вплив на їхню роботу або особисте життя; навчання дорослих орієнтоване на проблеми, а не на контент.

Відтак тренінг має враховувати:

1. Організаційні цілі, тобто мету навчання.
2. Компетентності та потреби слухачів.
3. Відгуки на попередні навчальні заходи, тобто важливим є їх оцінювання.

Методи навчання, що застосовуються

Про наші методи роботи – інтерактивність має результатом:

- розмірковування;
- аналіз;
- синтез;
- розуміння – використання в робочому середовищі.

Ефективними є такі *тренінгові методи в аудиторіях*, як:

- «криголами»;
- «мозкові штурми»;
- робота в групах: «сніжки», ігри в слова, рольові ігри.

Роль тренера при проведенні тренінгів для тренерів є комплексною: це професійні правники, методологічні експерти, лідери команди, фасилітатори.

Наші тренінги для тренерів (ToT):

1. Відеотренінги.
2. Інтерактивні методики навчання.

Угорська мережа судових коучів-тренерів, наша команда тренерів – це: авторитетний і мотивуючий приклад професійної самореалізації, серйозна та мотивована участь у процесах організаційного розвитку судових установ Угорщини.

Вчора багато виступаючих, зокрема пані Солвіта Калніна-Кауне, директорка Латвійського суддівського тренінгового центру, та пан Лука Перілі, керівник робочої групи із тренінгових методів для суддів Європейської мережі суддівської освіти, наголошували на цих важливих аспектах. Так, Солвіта показала компетентність моделі «айсберга», а Лука згадував магічне поняття «м'які навички».

Компетенції – це всі ці знання, навички та погляди, персональні якості, що ми потребуємо для ефективної роботи.

М'які навички – це навички міжособистісного спілкування. Їм набагато складніше навчитися, їх складніше оцінювати, ніж сталі навички, такі як, наприклад, юридичні знання.

М'які навички характеризуються тим, як особа взаємодіє з іншими.

Ми використовуємо багато технік, що розвиваються. У разі усного спілкування – активне слухання, безпрограшні перемовини, пізнання брехні, персональні типажі, лідерство – мотивування інших, управління конфліктами, самосвідомість: визначення цілей, спостереження, виявлення своїх емоцій та емоцій інших. Робота в команді – надання конструктивних відгуків.

Система такого мислення презентована повсюди у тренінгах.

Однак ми маємо суддів-інструкторів, які є наставниками майбутніх чи діючих суддів. Ми допомагаємо їм тренувати «м'які навички», у тому числі підвищувати їх свідомість та надавати їм інструменти для менторства.

Наші тренери є представниками різних гілок судової влади, отже, вони можуть бути більш емпатичними до суддів та працівників апарату судів.

Наступні кроки – більше навчатися, бути гнучкими, пристосовуватися до змін у сучасному світі.

Міжнародна діяльність Академії юстиції Угорщини

Наступного, 2020 року в нас буде ряд важливих міжнародних заходів у Академії юстиції Угорщини:

9–10 липня – European Judicial Training Network – Judicial Training Methods (EJTN – JTM) – семінар «Методи – інтерактивна підготовка»;

10–11 вересня – European Judicial Training Network – Judicial Training Methods (EJTN – JTM) – семінар «Спілкування»;

21–22 вересня – European Judicial Training Network – Judicial Training Methods (EJTN – JTM) – робочі групи.

Серед наших завдань на майбутнє:

- розробити більше навчальних програм з розвитку компетенцій;
- підвищити кількість цільових груп, з якими ми можемо працювати;
- покращити наші методи оцінки для розвитку;
- покращити набір методів дистанційного навчання.

Підбиваючи підсумки, зауважу загальну тенденцію. Слухаючи попередні презентації, я зрозуміла, що немає сенсу докладати зусиль для дослідження відмінностей поглядів і цінностей у різних країнах, тому що, як я переконалась, ми крокуємо вперед тим самим шляхом. Це позитивний практичний шлях. Усі ми йдемо до розвитку судової влади, і, звичайно, не лише до розвитку тренінгів, а й покращення системи правосуддя та суспільства. Розповідь про суддівську освіту в Угорщині продовжить моя колега - Еніке Сіладдь, начальник відділу міжнародних відносин Академії юстиції Угорщини.

Дякую за увагу!